

אגב, כאשר מרן החזו"א הגיע לאותו ביקור, נכח במקום איש תם וישר, שבהווכחו לראות כי מרן זצ"ל עודנו עומד בתפילה,⁵⁰ ההין לפנות אליו לאחר מכן בשאלה: מדוע אין כת"ר נוהג להתפלל כוותיקין? כשמרן זצ"ל השיב כי מאחר שינה הוא, ועולה על יצועו בשעת ליל מאוחרת, לא הרפה הלה והוסיף לשאול שאם משום אבדת זמן וביטול תורה הרי שתחת לעסוק בתורה אל תוך הלילה, אפשר להשכים קום ולהשלים אז את שעות הלימוד. על כך הגיב מרן זצ"ל ואמר: "מען פארמאכט נישט די גמרא" [–לא סוגרים את הגמרא]!...

ביום שני שלמחרת ראש השנה, השיב מרן זצ"ל ביקור במעונו של החזו"א. במהלך הביקור הציג בפניו החזו"א שאלה שנשאל על ידי חיילים שנסבה על דברי הרמב"ם בהלכות מלכים:⁵¹ "ארבעה דברים פטרו במחנה, אוכלים הדמאי וכו'. וכן פטורים מלערב עירובי חצרות במחנה אלא מטלטלין מאהל לאהל... והוא שיקיפו כל המחנה מחיצה גבוהה עשרה טפחים כדי שתהיה רשות היחיד... ואין מחיצה פחותה מעשרה...", כשהשאלה היא האם הוא הדין אף ביחס למחנה של צבא ההגנה?

בשעת מעשה, לא הביע מרן זצ"ל דעתו על השאלה, אולם לאחר זמן שלח בידי בנו הג"ר יוסף דב הערה על גוף דברי הרמב"ם שהוזכרו באותו מעמד, ואמר כי הכתוב בשלהי דברי הר"מ: "...ואין מחיצה פחותה מעשרה", נראה כטעות סופר, שהלא אין הרמב"ם עוסק בהלכה זו בדיני מחיצה, ולמה יאריך לפרש כי אין מחיצה פחותה מעשרה, מאחר וכבר כתב את עצם הדין שהמחיצה שבה יקיפו את המחנה תהא גבוהה עשרה טפחים. ולפיכך נראה, אמר מרן זצ"ל, שיש לגרוס בדברי הרמב"ם: "ואין מחנה פחות מעשרה", לאחר מכן הוסיף רבי יוסף דב כי אכן, בכת"י תימניים של ספר משנה תורה להרמב"ם הגירסא היא "מחנה", אולם החזו"א בתוך כדי שמעו את ההערה מפני רבי יוסף דב בשם אביו שכך יש

דברי הרמב"ם

(50) השעה היתה שמונה בבוקר, והחזו"א המתין למרן זצ"ל עד שיסיים תפילתו.

(51) פרק ו' הלכה י"ג.

לגרוס ברמב"ם, העיר כי "עס איז אזוי אן דעם אויך" [כלומר, גם מבלי הסייעתא מכתבי-היד נראה תיקון הגירסא הכרחי], ותיכף נטל את כרך הרמב"ם ותיקן בשולי הגליון את הגירסא: "...מחנה".⁽⁵²⁾ לעצם השאלה לא התייחס מרן זצ"ל.⁽⁵³⁾

בשבת חוה"מ סוכות, נשלח ילד לבית מרן החזו"א, להביא ספר קהלת הכתוב ע"ג קלף שלא נמצא בישיבת "תפארת ציון", אולם החזו"א הורה שלא לתת לקטן את המגילה, משום איסור טלטול. החל דין ודברים בענין זה, ולבסוף נשלח הנביא למרן זצ"ל.⁽⁵⁴⁾

בליל שמחת תורה לאחר שנסתיימו ההקפות בבית מדרשו הגיע החזו"א שוב לביקור. היה זה לאחר שבמנין בו התפלל מרן זצ"ל סיימו מכבר את

(52) מעניין לציין את ההמשך שהיה לאותו מעשה:

בספר "חזון איש" חלק אורח חיים - במהדורה שי"ל לאחר פטירתו, הוגה לשון הרמב"ם ונכתב שיש לגרוס "ואין מחנה פחותה מעשרה..." והנה, כאשר פגש הג"ר מאיר שליט"א את רבי דוד פרנקל זצ"ל שהיה מהעוסקים בהוצאת ספרי החזו"א לאור, תמה בפניו כיצד נכתבו הדברים כאילו ויצאו מפי החזו"א, בעוד שהיה זה האבא שהעיר על הגירסא בראשונה.

"אוי ווי..." הגיב ר"ד, "כעת התיישבה לי התמיהה שעמדנו עליה בעת עריכת הספר", וסיפר לרבי מאיר שליט"א שדרכו של החזו"א היתה לכתוב את חידושי במחברת, ואף את הגהותיו בשולי הספרים היה מעתיק למחברת חידושי. "והנה", המשיך ר"ד פרנקל, "בעוסקנו בהלכה זו תמהנו לראות כי את התיקון הגירסא הנ"ל ציין החזו"א רק בגליון ספר הרמב"ם שלו, ושלא כמנהגו לא קבע אותה גם בפנקס חידושי, אבל מכל מקום לא נמנענו מלשבץ אף הערה זו בספר, וכעת אני מבין מדוע הוא חרג ממנהגו ולא העתיק את תיקון הגירסא לכתביו..." - מפי הג"ר מאיר הלוי סאלאווייצקי שליט"א.

(53) מפי הג"ר שלום פוברסקי שליט"א שאביו הג"ר דוד זצ"ל ראש ישיבת פוניבז', נכח בעת הביקור.

(54) בעל המעשה הג"ר אהרן קרסניצקי שליט"א - הילד דאז, אינו זוכר אם הוא עצמו קיבל את הנביא בכדי להביא למרן זצ"ל, או שמא לאחר שסידבו לבקשתו הוא חזר לישיבת "תפארת ציון" וכשסיפר שלא רוצים ליתן לו את הנביא, הלך עמו רבי רפאל הלוי זצ"ל, ולו ניתן הנביא לצורך מרן זצ"ל.

לפי גירסא אחרת [שהובאה בספר "מעשה איש"], גבאי בית הכנסת שבבית החזו"א ר' שמואל צ'ורטקוב, נענה בתחילה לבקשת הילד ומסר את המגילה בידיו, אולם כאשר סיפר על כך להחזו"א הורה לו תיכף ליטול מן הילד את המגילה, ולמעשה לא ניתן ספר הנביא.